

Затверджено
рішенням Правління ВАКС
від 11.11.2010 (Протокол №7)

Голова Правління ВАКС
Г. Г. Шатирко

Концептуальні засади
удосконалення системи навчання та підвищення кваліфікації фахівців кредитних
спілок-членів ВАКС

1. Проблема, яка потребує розв'язання

Наявність в кредитних спілках висококваліфікованих працівників є необхідною передумовою сталого інституційного та економічного розвитку системи кредитної кооперації. Саме цей чинник в першу чергу визначає здатність кредитної спілки оперативно, гнучко і фінансово обгрунтовано реагувати на зміни у макроекономічній ситуації в країні, ринковому середовищі, законодавчій базі, регуляторних вимогах, запитах членів на відповідні фінансові послуги. Саме тому одним із основних завдань, визначених Концепцією розвитку системи кредитної кооперації, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України № 321-р від 07.06.2006, визнано формування системи професійної підготовки і сертифікації керівників та фахівців ринку кооперативного кредитування.

Однак, сформована в Україні система навчання та підвищення кваліфікації працівників кредитних спілок по суті обмежена обов'язковим навчанням керівників і головних бухгалтерів кредитних спілок відповідно до вимог державного регулятора. На сьогодні навчання має практично формальний характер і сприймається кредитними спілками як виконання однієї з умов для провадження кредитною спілкою професійної діяльності на ринках фінансових послуг. Кореляції між якістю послуг з боку кредитних спілок і обов'язковим навчанням не спостерігається.

З огляду на викладене вище, а також враховуючи існуючу світову практику і досвід, виникла необхідність проведення комплексного удосконалення системи навчання працівників кредитних спілок, що включатиме запровадження різних рівнів навчання, підготовки та перепідготовки працівників КС.

2. Мета і строки реалізації .

Метою подальшого удосконалення системи навчання працівників кредитних спілок є підвищення якості фахової підготовки персоналу кредитних спілок як передумови забезпечення їх економічного зростання, ринкової ефективності та фінансової стійкості.

Основними принципами подальшого розвитку системи навчання працівників кредитних спілок є:

організація такої системи на засадах саморегулювання, добровільності та демократичності управління;

послідовність, взаємопов'язаність етапів і рівнів навчання працівників кредитних спілок;

уніфікованість та стандартизація процедури навчання працівників кредитних спілок;

забезпечення безперешкодного та добровільного доступу кредитних спілок - членів ВАКС до послуг з навчання, підготовки та перепідготовки фахівців ринку кооперативного кредитування.

прозорість, ефективність та гласність діяльності щодо навчання, підготовки та перепідготовки фахівців кредитних спілок.

Удосконалення системи навчання працівників кредитних спілок реалізується поетапно. На першому етапі передбачено запровадження комерційного навчання та удосконалення обов'язкового навчання. На другому етапі передбачено поступове запровадження необхідних змін до типових навчальних програм вищих навчальних закладів.

3. Напрями удосконалення системи навчання та підвищення кваліфікації фахівців ринку кооперативного кредитування

Система навчання та підвищення кваліфікації фахівців ринку кооперативного кредитування має включати чотири напрямки:

1. Професійне навчання;
2. Обов'язкове навчання;
3. Перепідготовка (друга вища освіта) та програми MBA;
4. Запровадження у програмах навчання бакалаврів та магістрів у економічних та юридичних вузах країни спецкурсів, присвячених системі кредитної кооперації, а також окремих спеціалізацій для підготовки магістрів на основі базових вузів.

Професійне навчання спрямоване на надання навичок, підвищення кваліфікації, ознайомлення з новинами законодавства. Професійне навчання має будуватися на поєднанні трьох принципів: професійної актуальності для учасників ринку (має існувати реальний запит на таке навчання з боку ринку); системного ефекту для ВАКС (зростання іміджу ВАКС та можливість залучення нових членів до ВАКС); економічної доцільності (навчальна діяльність для ВАКС як мінімум має бути самоокупною).

Професійне навчання може будуватися за такими формами:

- **постійно діючі базові навчальні модулі, які за потреби оновлюються** (установочні комплексні навчальні семінари для голів правлінь, фінансових менеджерів, бухгалтерів, працівників кредитних підрозділів, касирів, керівників служб безпеки тощо. Такі модулі можуть проводитися періодично по мірі формування груп; потребують разового вкладання зусиль для опрацювання змісту та матеріалів семінару. Навчальні модулі розраховані на два-чотири дні та реалізуються ВАКС. Права на такі семінари мають захищатися на праві інтелектуальної власності з боку ВАКС);

- **семінари під конкретну ексклюзивну проблему** (зміни в законодавстві, поява нових технологічних можливостей чи ноу-хау, обговорення конкретної актуальної для кредитних спілок проблеми правового, економічного чи управлінського характеру тощо. Такі семінари можуть проводитися разово чи у вигляді серії семінарів протягом дуже стислого періоду часу (розраховані на один-два дні);

- **тренінги для окремих кредитних спілок чи невеликої їх групи** (проводяться безпосередньо у приміщенні кредитних спілок; розраховані на керівників відокремлених

підрозділів кредитної спілки, на групу контактного персоналу, на склад колегіальних органів управління чи контролю кредитної спілки тощо. Тренінги в основному орієнтовані на підготовку членів колегіальних громадських органів до прийняття певних класів рішень або найманого персоналу до безпосередньої роботи з членами кредитної спілки, у тому числі в режимі фінансової просвіти. Розраховані такі семінари на один-два дні);

- **система дистанційного навчання через спеціальні власні чи партнерські оболонки на інтернет-ресурсах** (ця перспективна форма навчання та інформаційного обміну визначається в якості пріоритетної у зв'язку з можливістю для кредитних спілок суттєво зменшити витрати на підвищення кваліфікації фахівців);

- **періодичні регіональні круглі столи з елементами тренінгу на актуальні теми** (орієнтовні регіони — захід, центр, схід і південь; орієнтовані на масову участь членів ВАКС із можливістю залучення на спеціальних умовах кредитних спілок-не членів ВАКС; завдання — представлення роботи ВАКС, ПЗВ, УОКС, надання актуальної інформації про стан ринку та державного регулювання, обмін думками з актуальних питань діяльності ринку, проведення коротких тренінгів (одна-чотири години) по окремих темах);

Професійне навчання може проводитися через підприємство, що належить ВАКС, або інший суб'єкт підприємницької діяльності, визначений для цієї мети за рішенням керівних органів ВАКС. В якості партнерів та технічних площадок для проведення навчальних заходів ВАКС можуть використовуватися потужності ОАКС та навчальних закладів, з якими у ВАКС укладено відповідні договори.

Цінова політика при проведенні професійного навчання має визначитися диференційовано залежно від участі в ПЗВ та/або членства у ВАКС, а також членства у ОАКС, з якими у ВАКС є відповідні договори.

До участі у проведенні професійного навчання в якості тренерів можуть бути залучені працівники та радники ВАКС, працівники ПЗВ, працівники афілійованих до ВАКС чи ПЗВ структур, експерти проекту GTZ/DGRV «Підтримка розвитку фінансування на селі», працівники відповідних державних органів, а також незалежні експерти. При залученні до співпраці незалежних експертів має бути запроваджена певна політика договірних взаємовідносин, яка мінімізує подальші ризики з боку таких експертів проводити самостійну навчальну діяльність на ринку кредитних спілок або співпрацювати з конкурентами ВАКС у сфері навчання та консалтингу.

Семінари в режимі професійного навчання можуть проводитися в Києві або регіонах. Місце проведення навчальних заходів визначається, виходячи із принципів економічної доцільності та мінімізації функціональних проблем для організаторів таких заходів.

Обов'язкове навчання відповідно до вимог законодавства спрямовано на одержання сертифікату відповідності персоналу кредитної спілки вимогам нормативно-правових актів для забезпечення сумлінного та професійного виконання персоналом кредитних спілок своїх обов'язків перед учасниками ринків фінансових послуг.

Обов'язкове навчання складається з двох блоків — підвищення кваліфікації голів правлінь та головних бухгалтерів кредитних спілок і підвищення кваліфікації осіб, уповноважених для ведення фінансового моніторингу.

По першому блоку участь ВАКС може полягати:

- у побудові сталих взаємовідносин з уповноваженими ВНЗ з метою забезпечення прозорих і сприятливих умов для проходження підвищення кваліфікації з боку керівників і головних бухгалтерів кредитних спілок-членів ВАКС (пріоритетними партнерами для ВАКС визнаються Університет банківської

справи Національного банку України та Полтавський університет економіки і торгівлі, які мають необхідні досвід, матеріально-технічну базу, відпрацьовані методики та технології навчання працівників кредитних спілок. Крім цього, необхідно опрацювати режим взаємодії із Міжрегіональним інститутом підвищення кваліфікації та/або іншими ВНЗ, на базі яких діятиме Єдина екзаменаційна комісія Держфінпослуг (ЄЕК));

- у централізованому наборі груп для проходження такого підвищення кваліфікації;
- участі експертів ВАКС у процесі викладання;
- участі експертів ВАКС у процесі формування відповідної методологічної бази;
- взаємодії з Єдиною екзаменаційною комісією Держфінпослуг та навчальним центром «Український інститут розвитку ринків фінансових послуг» при Держфінпослуг з метою встановлення адекватних кваліфікаційних вимог та порядку проходження підвищення кваліфікації і складання екзаменів з боку керівників та головних бухгалтерів кредитних спілок.

По другому блоку ситуація аналогічна за тим винятком, що у коло обов'язкових контрагентів має входити також відповідний спеціалізований навчальний центр при Держфінмоніторингу.

Користуючись наявною між ВАКС і всіма ОАКС договірною базою, ВАКС має централізовано здійснювати координацію роботи в даній сфері для всіх ОАКС, а не тільки своїх індивідуальних членів.

Окремим завданням є вивчення питання про можливість якісної та економної підготовки керівників і головних бухгалтерів кредитних спілок-членів ВАКС до складання екзаменів, особливо у 2011 році, коли відбудуватиметься масова перекваліфікація. На даний момент обов'язкове повторне проходження тижневого аудиторного навчання не передбачено. Тому доцільно терміново опрацювати та запровадити механізм дистанційної підготовки керівників і головних бухгалтерів кредитних спілок-членів ВАКС до складання кваліфікаційних іспитів з врахуванням останніх змін до масиву знань, що перевірятимуться в процесі проведення екзаменів.

Щодо третього та четвертого напрямів формування системи навчання та підвищення кваліфікації фахівців ринку кооперативного кредитування, то практичне вирішення цих завдань віднесено до переліку напрямів діяльності ВАКС у 2012 році. З цією метою протягом 2011 року буде проведено ґрунтовний аналіз наявного міжнародного та вітчизняного досвіду в даній сфері і опрацьовані конкретні механізми реалізації зазначених завдань в сучасних українських реаліях з врахуванням реальних потреб ринку кредитних спілок.

Зазначена вище діяльність ВАКС буде здійснюватися за підтримки та за участю проекту GTZ/DGRV «Підтримка розвитку фінансування на селі».

4. Відповідальність та контроль

Відповідальність за реалізацію цих Концептуальних засад покладається на Виконавчу дирекцію та Групу радників ВАКС. Правління ВАКС періодично заслуховує звіти про поточний стан справ у цій сфері діяльності ВАКС та, у разі потреби, приймає відповідні рішення.